

POESIA DE POSTGUERRA I LA SEVA EVOLUCIÓ

La Guerra Civil representà un tall important en l'evolució normal de la literatura escrita en català. Els poetes duen l'empremta d'aquest trauma col·lectiu: ens parlen de la seva situació emocional, d'una banda, i s'alcen com a representants de la veu silenciada de tot un poble, d'altra.

Cal tenir en compte que, per les seves característiques, la poesia és el gènere literari que es pot conrear amb més facilitat en una situació de prohibició i de clandestinitat. En canvi, la novel·la o el teatre necessiten unes condicions que la situació de la postguerra complicava molt més.

Així els poetes que varen viure la guerra, d'una manera o d'altra es varen fer ressò del conflicte bèl·lic. Així, autors consagrats, com Josep Carner o Carles Riba, assoleixen una gran volada poètica en expressar la seva experiència de l'exili.

El 1946 la publicació de *Cementiri de Sinera* de Salvador Espriu és una fita important en l'evolució de la poesia catalana: els poetes deixen ja els camins del simbolisme per mostrar la situació personal i col·lectiva.

L'any 1960 es pot considerar clau en el canvi de la tradició poètica: es varen publicar *la pell de brau* de Salvador Espriu, *Vacances pagades* de Pere Quart i *Da nuces pueris* de Gabriel Ferrater. Aquests autors varen inaugurar una nova manera de fer poesia, qualificada de realisme històric, que expressava la realitat que vivien.

A partir dels anys setanta es pot dir que la poesia no té una tendència determinada i es caracteritza per l'eclecticisme.

TEATRE DE POSTGUERRA

Com en el cas de la poesia i la narrativa, les conseqüències de la Guerra Civil foren nefastes per al teatre en català: prohibició taxativa de representar qualsevol obra en llengua catalana, exili de molts dramaturgs, desconexió absoluta dels nous corrents teatrals europeus, desarticulació del teatre popular instal·lat al Paral·lel barceloní, etc.

Teatre existencialista

Després de la Segona Guerra Mundial, a França es va produir un canvi radical en la concepció de l'art, que començà a mostrar una preocupació profunda pel sentit de l'existència de l'ésser humà. És el moviment de l'existencialisme.

Aviat es va conèixer arreu del món l'obra del filòsof i escriptor Jean-Paul Sartre. *Huis clos* (1944) fou, potser, la seva peça dramàtica més coneguda. Sartre munta una reflexió escènica sobre la idea que allò que fa la persona sigui el que és són els seus actes.

En aquell moment la crítica teatral va reaccionar en contra de l'existencialisme. Tot i això, el model de Sartre aviat va ser seguit per alguns autors dramàtics catalans. Així, l'any 1952 Josep Palau i Fabre va escriure *Don Joan als inferns*, en què també es presenta un personatge en una situació límit, com farà després Josep Maria Espinàs a *És perillós fer-se esperar* i Baltasar Porcel a *Els condemnats*, ambdues obres del 1958.

El teatre mític

Davant la realitat d'una Europa destruïda després de la Segona Guerra Mundial alguns autors teatrals optaren per referir-se als fets recents amb al·legories a través de recreacions dels mites clàssics. Un fet especialment interessant el constitueix el rescat del mite d'Antígona, adaptat a la problemàtica contemporània.

L'any 1939 Salvador Espriu ja havia escrit una primera versió d'aquest mite clàssic, *Antígona*, com una resposta immediata, personal i dolorosa, a la Guerra Civil; profundament reelaborada, la versió definitiva fou publicada l'any 1969.

Esriu expressa a *Antígona* el rebuig a l'horror de la guerra i, sobretot, la situació del país dividit entre vencedors i vençuts. En el mite renovat que presenta l'autor, Antígona – que ha contemplat com els seus germans, Polinices i Etèocles, es maten l'un a l'altre en una lluita fraticida pel govern de la ciutat de Tebes- desobeeix les ordres del nou rei de la ciutat, Creont, i emprèn la dura tasca de dona sepultura al germà perdedor. Creont, que havia decretat que el vencedor (Etèocles) fos enterrat amb tots els honors, mentre que el vençut (Polinices) havia de ser deixat sense enterrar, condemna a mort l'al·lota per desobediència.

En la mateixa línia, cal esmentar una altra obra d'Espriu, *Primera història d'Esther* (1948). Es tracta d'una història extreta de la Bíblia que té com a finalitat fer una reflexió sobre la condició humana basada en el càstig, el perdó i la comprensió que hi ha d'haver entre germans. De nou Espriu feia, amb aquesta obra. De nou Espriu feia, amb aquesta obra, una denúncia oberta de la Guerra Civil.